Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Якщо хочемо всенаціональної Хати, бажанням глибоким і щирим, якщо та воля не є тільки фразою, ілюзією, то вона мусить проявлятися на справах, і ті справи мусять вести до єдності…
Андрей ШЕПТИЦЬКИЙ

17 (537)
23 квітня
2015 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КРУГЛИЙ СТІЛ

НАШ ПРАПОР МАЄ І ТРИЗУБ СЯЄ…

У НД «Просвіта» відбувся круглий стіл, приурочений 25-річчю підняття українського національного прапора на Івано-Франківській міській ратуші.

У ньому взяли участь ті, хто так чи інакше був причетний до цієї пам'ятної події. Координатор Михайлина Боднар нагадала, що 8 квітня 1990 року відбувалась сесія обласної ради, депутати якої ухвалили рішення підняти синьо-жовтий прапор над будівлею краєзнавчого музею, а ще підняти його на флагштоці перед адмінбудівлею поруч із тодішнім державним червоно-синім.

– Був Великдень. Лагідний, сонячний, святочний, радісний день, – згадує краєзнавець, тодішній депутат облради Петро Арсенич, якому і ще кільком депутатам – Зіновію Думі, Маркіяну Чучуку доручили здійснити цю відповідальну місію.

Було нелегко піднятись на ратушу, а ще – задіяти заіржавілий механізм підйому. Та ось нарешті синьо-жовте полотнище затріпотіло на вітрі. А внизу – хвилювалась, раділа, веселилась велелюдна святочна громада…

– До цього свята ми готувались. Адже прапор, який пошила, здається, тодішня начальник цеху швейної фабрики Надія Стасів, потрібно було освятити й бажано ієрархами трьох Церков, – згадує тодішній голова облради Дмитро Захарук. – На ратуші ми могли його підняти, бо це не була будівля державного адмінбудинку. А ось над «білим домом» закон не дозволяв цього зробити. Тоді ми вирішили підняти національний стяг поруч із державним на флагштоці перед будівлею.

Що робив тоді наш прапор?.. Він збирав і піднімав тисячі людей на віча, мітинґи. Кандидати в депутати до Верховної Ради, а тоді якраз ішла передвиборча кампанія, їхали на зустрічі з виборцями не з грошима, як тепер, а з прапором.

Активісти культурно-просвітницького товариства «Рух», «Меморіал» у дев'яностих роках – Ярослав Шевчук, Роман Гладиш, Степан Каспрук, Микола Кобрин згадували, що національні прапори єднали людей у ланцюгу Злуки 21 січня 1990 року, а рухівець Тарас Майстришин того дня прилаштував наш стяг на риштуванні ратуші, його підняли на відкритті пам'ятника Тарасові Шевченку у с. Воскресинці Коломийського району, на вічах у Долині, Калуші, Надвірні… А ще перед тим, 18 червня 1989 року, на Зелені свята, – на панахиді в Меморіальному сквері Івано-Франківська. Майорів він ще у березні на шпилі колишнього костьолу на Майзлях в обласному центрі.

Науковець Михайло Паньків, тоді директор краєзнавчого музею, який знаходився в ратуші, повідомив, що він зібрав чималий фактологічний матеріал з новітньої історії леґітимізації нашого тепер уже державного прапора і видав їх окремим виданням.

Попри те заступник і відповідальний секретар ОО ВУТ «Просвіта» Михайло Січка та головний спеціаліст відділу внутрішньої політики Івано-Франківської міськради Анатолій Двірник наголошували на тому, що такі матеріали мають бути вже у Вікіпедії, в Інтернеті, бо це дуже важливо для виховання молоді.

Вирішили зібрати спогади учасників круглого столу, активістів-рухівців 90-их років минулого століття про історію леґітимізації українського національного прапора й видати окремою книжкою у видавництві «Просвіта». Хай вони залишаться для історії як маленька частка творення історії нової України.

Богдан ВІВЧАР

АНОНС

ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО МОЙСЕЯ

23 квітня у Бурштинському енерґетичному коледжі ІФНТУНГ пройде екуменічна святочна академія з нагоди 150-ої річниці народження Митрополита Андрея Шептицького «Великдень українського Мойсея». У програмі: молебень на прославу слуги Божого А. Шептицького (12.00), екуменічна святочна академія «Великдень українського Мойсея» (12.30), обговорення (15.00).

Лейтмотивом академії стане настанова Князя Церкви: «НЕ ПОТОКОМ ШУМНИХ І ГАЛАСЛИВИХ ФРАЗ, А ТИХОЮ НЕВТОМНОЮ ПРАЦЕЮ ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ!»

СЕСІЇ РАД

ХТО ПРОТИ УКРАЇНИ — ЗГИНЬ!

Відбулося третє пленарне засідання 35-ої сесії обласної ради шостого демократичного скликання. Голова обласної ради Василь Скрипничук, який його вів, поінформував, що за час від попереднього засідання стали відомі імена ще трьох прикарпатців, котрі загинули в зоні АТО. Це бійці добровольчого міліцейського батальйону «Івано-Франківськ» Дмитро Пацина з Верховинщини, Олег Перепічка з Галицького району та Роман Грицик із Коломийського. Всі троє загинули при виході з «іловайського котла» ще 29 серпня минулого року і довгий час вважалися зниклими безвісти. Таким чином, кількість полеглих героїв – наших краян сягнула вже 54-ох. Їхню пам'ять вшанували хвилиною мовчання.

Лідер «Правого сектора» Прикарпаття Василь Абрамів з трибуни сесії висловив занепокоєння тим, що, на думку цього військово-патріотичного руху, за нинішньої бездіяльності влади замість її очищення від ставлеників режиму Януковича є, навпаки, спроби їх обілити. Він звернувся до депутатів із пропозицією внести до порядку денного питання про заборону в області діяльності й символіки антиукраїнських сил. Цю пропозицію підтримали й конкретизували своїми доповненнями до проекту рішення з цього питання депутати Юрій Романюк, Василь Попович, Микола Палійчук, Дмитро Захарук, Олег Заїрський, Ярослав Ткачівський, Михайло Яворський, перший заступник голови обласної ради Олександр Левицький. На думку депутата, першого заступника начальника головного управління юстиції в області Володимира Ковальчука, з правового погляду таке рішення не відповідатиме Закону «Про політичні партії в Україні», його обласна рада не має права ухвалювати.

Але іншої думки була більшість присутніх у залі депутатів, які в поіменному режимі проголосували за те, щоб на території Івано-Франківської області заборонити діяльність Партії реґіонів, Комуністичної партії України, партії «Опозиційний блок» та Партії розвитку України як таких, що суперечать національним інтересам.

При голосуванні ж за проект рішення з наступного питання порядку денного сесії – про реґіональну цільову програму розвитку малого та середнього підприємництва в Івано-Франківській області на 2015–2016 роки – з'ясувалося, що в залі немає кворуму.

Тож вирішено четверте пленарне засідання 35-ої сесії обласної ради провести у четвер, 23 квітня.

І. Г.

МОБІЛІЗАЦІЯ-2015

ВКРАЇНА ПРОСИТЬ: ВІРНІ БУДЬТЕ КЛЯТВІ І ЗЕМЛІ СВОЇЙ!

15 квітня Івано-Франківськ проводжав юнаків до лав Збройних сил України. Урочисті проводи захисникам Вітчизни влаштували Центр патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери та Муніципальний центр дозвілля. У залі Героїв зібралося понад 200 осіб – призовники, їхні батьки, близькі, друзі, школярі та викладачі предмету «Захист Вітчизни».

Новобранців поблагословив свяченою водою та провів чин спільної молитви священик УГКЦ о. Михайло Віхоть, при цьому кожному юнакові вручили «Молитовник українського солдата».

Наказ про весняний призов юнаків на строкову військову службу зачитав міський військовий комісар, підполковник Ігор Сорокопуд. Від міської мерії до призовників звернувся заступник міського голови Михайло Верес. Підтримати майбутніх солдатів прийшов учасник АТО Іван Дякун, який висловив надію, що цим хлопцям не доведеться безпосередньо брати участь у бойових зіткненнях з російським аґресором.

Призовник Юрій Хмельовський, випускник архітектурного факультету ІФНТУНГ, налаштований позитивно щодо служби в армії. «Один мій друг загинув на Майдані, інший друг дитинства – під Донецьком. І я морально готовий допомогти країні у цей складний час». Мати хлопця, Ірина Хмельовська, побажала всім юнакам гідно служити народові та Україні.

До призовників звернулися з напутніми словами учасник АТО Антон Боєв та автор проекту «У нас єдина доля – ім'я їй Україна» – художник Петро Грицюк, які вручили їм невеличкі подарунки.

Президент міської ради учнівського самоврядування Юлія Матейчук і пластуни Дитячо-юнацького пластового центру подарували призовникам власноруч виготовленні обереги. Для новобранців співали заслужені артистки естрадного мистецтва Ірина Шабан, Оксана Микицей та вихованці вокальної студії МЦД.

Вірної служби, вам, дорогі юнаки, мирного неба, щасливого повернення!

Ольга ШКОЛЬНА,
завідувачка відділу з організаційно-масової роботи ЦПВ ім. С. Бандери

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

На честь героїв

У Рогатині за участі представників громадськості й місцевої влади урочисто відкрили стелу на честь героїв Небесної сотні та загиблого в зоні проведення АТО земляка Андрія Білоуса. Після освячення присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять тих, хто віддав свої життя за краще майбутнє України, помолилися, виклали зі свічок символічний тризуб.

На урочистості виступили керівники району і міста, батьки героїв Романа Гурика та Ігоря Дмитріва, представники «Народної самооборони» Рогатина, учасники Майдану.

Дошка краєзнавцю

На фасаді будинку по вул. Драгоманова, 3 в Івано-Франківську відкрили анотаційну дошку краєзнавцеві Мирону Мицану. Це відбулося в рамках програми «Івано-Франківськ – місто героїв», ініціатором якої є директор «Центру розвитку міста» Руслан Марцінків. Він сказав, що М. Мицан брав активну участь у суспільно-політичному житті Івано-Франківська, був автором низки цікавих актуальних публікацій, зокрема, книжки «Станиславівські вежі», активно працював у розбудові туристичної галузі Прикарпаття, був ініціатором відновлення брами Потоцьких.

ЗАПОВНЮЄШ ДЕКЛАРАЦІЮ – ОТРИМУЄШ СУБСИДІЮ

Підприємства електро- , тепло-, газопостачання повинні забезпечити друк і доставку населенню бланків заяв і декларацій на призначення субсидій за спрощеною формою.

Про це повідомила директор департаменту соціальної політики міськвиконкому Олександра Заклинська. За її словами, Уряд спростив процедуру призначення субсидій на оплату комунальних послуг, і з першого квітня підставою для цього будуть подані мешканцями заяви і декларації. Водночас вона наголосила, що за вказані у них дані, особи, які їх подаватимуть, нестимуть персональну відповідальність. Тож, з метою уникнення непорозумінь споживачам слід звертатися за роз'ясненнями і уточненням інформацій до надавачів комунальних послуг.

Але, за запевненнями чиновників, «для отримання субсидій потрібні два документи – заява і декларація про доходи. Вони спрощеної форми, на одну сторінку. Заповнюєш – і отримуєш субсидію. А вже потім відповідні служби перевірятимуть достовірність зазначених даних».

ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!
Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».
Передплатний індекс – 91083.
ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):
на місяць – 4,30 грн.,
на півроку – 25,80 грн.,
на рік – 51,60 грн.

УКРАЇНСЬКИЙ МОЙСЕЙ:

ДО 150-річчя НАРОДЖЕННЯ КНЯЗЯ ЦЕРКВИ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

У світовій історії є багато славних подвижників духу і віри. Серед них сяє й ім'я духовного провідника Української Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького, який у непевні бурхливі жорстокі часи першої половини минулого століття показав себе мудрим духовним провідником, далекоглядним політичним діячем, меценатом української науки і культури та високоморальною людиною, що заслуговує на святість.

Багато джерел свідчать про те, що ніхто з відомих церковних, політичних діячів не удостоївся таких полярних оцінок, як митрополит А. Шептицький.

Ще донедавна в більшості публікацій він і Греко-Католицька Церква звинувачувались у зраді народних інтересів, пропаганді ідей і розвитку українського буржуазного націоналізму, спробах відірвати українську Церкву від російської та в багатьох інших «гріхах».

В часи Австро-Угорської імперії (засилля польської адміністрації), Польської держави, комуно-більшовицького режиму, фашистської, а згодом радянської окупації, за правило вважалось замовчувати, іґнорувати й забороняти висвітлювати справжній зміст, мету і завдання УГКЦ, місце, роль і діяльність митрополита Андрея Шептицького, який по-батьківськи опікувався нею і впродовж 44-ох років вів її крізь шторми і бурі.

Заклики проти насильницького насадження православ'я російською владою на окупованій російськими військами Галичині, виступи проти відокремлення школи від Церкви, непослух українців синодові в Петербурзі, вимоги звільнення від молитов за царя, заборона насилля над Українською Церквою – все це призвело до арешту і заслання митрополита Андрея Шептицького до Росії 1914–1917 рр.

За виступи проти насильницького приєднання Східної Галичини до Польщі 26 вересня 1923 року був заарештований польською розвідкою і депортований до Познаня. Та вже на початку 30-их років – виступ проти «пацифікації». Ця антиукраїнська акція – терор, полонізація та латинізація українського народу. Розпочалось нищення українських православних храмів. Лише 1938 р. на Холмщині й Підляшші було знищено 115 церков. Водночас владика різко засуджував скасування більшовиками релігії в школах, штучний голод в Україні, організував збір коштів для голодуючих, критично оцінював причини репресій в Радянському Союзі, зокрема у посланні «Всечесному духовенству та вірним» (1936).

Митрополит Андрей Шептицький не боявся сильних світу цього і рішуче протестував проти тоталітарного поділу Європи між Гітлером і Сталіном. За німецької окупації виступив проти арештів, розстрілів і концтаборів. Чи не єдиний у Європі церковний ієрарх Андрей Шептицький відкрито став проти фашизму в листі до папи Пія XII та адресованому безпосередньо до Гітлера посланні «Не убий» (21 листопада 1942 р.), в якому засуджував усякі прояви інофобії та антисемітизму. Він урятував сотні євреїв і переховував їх у підвалах собору Св. Юра.

Андрея Шептицького ніколи не полишала ідея: об'єднання двох Церков – Греко-Католицької і Православної навколо Київського патріархату. Він мріяв не лише про з'єднання Греко-Католицької Церкви з православ'ям в Україні, а й з усім православним Сходом. Щоправда, в цих питаннях не було знайдено розуміння ієрархів Церкви та української інтеліґенції. У своєму тернистому житті митрополит Андрей Шептицький не зламався під тягарем випробувань. Його страждання бажання – об'єднати український народ в одній самостійній та незалежній державі – викладене у його праці «Як будувати рідну хату», залишається актуальним і сьогодні.

УСЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ З РОДИНИ

Андрей Шептицький (29.07.1865–01.11.1944) – видатний український церковний, культурний та громадський діяч, митрополит Української Греко-Католицької Церкви (митрополит Галицький, архієпископ Львівський, єпископ Кам'янець-Подільський), граф. Народився у с. Прилбичі (тепер Яворівського району Львівської області). Походив зі стародавнього русинського (українського) роду графів, який у XIX столітті зазнав полонізації, а члени родини стали франкомовними римо-католиками. Шляхетний рід отримав прізвище Шептицький від родового маєтку-села Шептиці (Шептич). При хрещені отримав імена Роман Олександр Марія. Його тато – граф Ян (Іван) Шептицький, мати – Софія Фредро (донька відомого письменника Олександра Фредра). Бабуся – Зофія з Яблоновських гербу Ґжимала, дружина фундатора будівництва теперішнього Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької Станіслава Скарбека.

Подружжя Шептицьких мало семеро синів. Перший син, Стефан, народжений 1 жовтня 1862 р., помер у віці двох років. Другий син, Юрій, помер у віці сімнадцяти років.

Третім сином був Роман відомий як Андрей Шептицький.

Четвертий син, Казимир, народився 1869 р., згодом – успішний адвокат, але у 43 роки (в 1911 році) залишив світську кар'єру, став монахом і допомагав своєму братові Андрею закласти фундацію отців-студитів, вивчав філософію і богослов'я в Інсбрукському університеті, був висвячений в 1915 р. Кир Діонісієм Няраді, єпископом Крижевців. Казимир (Климентій) буде присутній в кімнаті митрополита Андрея у час його смерті. Він помер приблизно 1952 р. у концтаборі у Володимирі над Клязьмою (Росія).

П'ятий син, Олександр (про нього є найменше відомостей), помер у Замойській ротунді від катувань. Таку інформацію подає книжка сина Олександра, Яна Шептицького. Є й інша версія, що Олександр загинув від куль ґестапо 1941 року.

Шостий син, Станіслав (дата народження невідома), але, як стверджує довголітній соратник, однодумець і послідовник справи Митрополита Кирило Королевський (вигадане ім'я, справжнє – Жан Франсуа Жозеф Шарон) у книжці «Митрополит Андрей Шептицький (1865–1944)», «він мав років з сорок, коли я побачив його в 1912 р., робив військову кар'єру: був кадровим полковником Генерального штабу і військовим аташе Австро-Угорщини в Римі перед Першою світовою війною, потім став генералом польської армії, помер бездітним».

Сьомий, останній – син Лев (в інших джерелах Леон), народився 1876 р., у другій половині вересня 1939 р., під час радянського вторгнення, його разом з дружиною замордували більшовики в Замості, змусивши викопати собі яму.

Як бачимо, трьох синів – Романа, Лева, Юрія батько назвав на честь галицьких князів. Це свідчить про високу національну свідомість у родині, вірність та повагу українським традиціям і своєму родовому корінню.

Так, віддаючи себе на службу українському народові, Української Греко-Католицькій Церкві – Роман, майбутній митрополит і глава УГКЦ Андрей Шептицький, не зраджував Римо-Католицькій Церкві, бо добре знав історію свого роду, з якого вийшли такі заслужені особистості Української Церкви: Варлаам Шептицький – єпископ Галицькій і Львівський (1710–1715), Атанасій Шептицький – єпископ Галицький і Львівський (1715–1746) і митрополит Київський (1730–1746), Лев Шептицький – єпископ Галицький і Львівський (1749–1779) і митрополит Київський (1778–1779) та Атанасій Шептицький – єпископ Перемиський (1763–1773).

ПОКЛИК НЕБЕС

В науково-популярній літературі доволі часто зустрічаємо, що своє покликання Роман Шептицький пояснював: «мене зовуть голос крові, голос предків, важка для збагнення сила, зовуть до українського кореня… Ми не від учора, ані з чиєї ласки, ані з нобілітації, ані з подружних зв'язків, але з давніх предків… Ми такі старі, як стара Русь і віра Христова в нім!..»

Вважається, що ці й інші тези перекочували з книжечки, яка з'явилася у Філадельфії 1982 року під назвою «Дванадцять листів о. Андрея Шептицького до матері». Упорядником листів був Григорій Меріам-Лужницький. Листи відтворюють відносини сина з матір'ю: «по Бозі я найбільше любив свою матір». Звичайно, це була містифікація, але, по суті, Лужницький нічого не вигадував у самих листах, він особисто добре знав Митрополита, і всі думки та й навіть слова для вигаданих листів він узяв з промов, послань, проповідей та зі справжніх листів Андрея Шептицького. Отже, книжка «Дванадцять листів…» показала читачеві, яким люблячим сином був Шептицький, засвідчила вплив матері на його виховання».

ЩАБЛЯМИ ЮНОСТІ

Про ранні роки життя Романа Шептицького відомо з книжки спогадів його матері Софії. Вона зазначає, що в дитинстві Роман вирізнявся сумирною вдачею, любов'ю до молитви, до якої вмів пробудити любов серед оточення. Вона зазначає, що коли мав вісім років, то він принципово відмовився від брехні.

Чому так багато часу й уваги приділяємо дитинству і юності Романа, родинному вихованню? А тому, що першу освіту він здобув вдома, за все, чого досягнув у своєму житті, зобов'язував Богові, батькам і родині. Восени 1879 р. разом із двома братами, Юрієм і Олександром, розпочав навчання в гімназії Святої Анни в Кракові (Польща). Невдовзі його брат Юрій помер.

Батькові вдалося звільнити Романа з війська, і вся родина повернулася з Кракова до Прилбичів.

Восени 1884 р. Роман і Олександр разом поїхали до Німеччини (Вроцлав) на правничі студії в університеті. У 1886 році вперше відвідав Рим. Влітку 1887 року завершив університетські студії і, на пропозицію батька, вирушив до Хирова в колеґію єзуїтів. Через тиждень прибув у Добромильський монастир, щоб ознайомитися з життям отців-василіян.

У жовтні 1887 року Роман Шептицький здійснює подорож в Україну та Росію. Упродовж цієї подорожі відвідує Поділля, Київ, Москву, знайомиться з істориком Володимиром Антоновичем та російським філософом Володимиром Соловйовим. Він цікавиться соціально-економічним розвитком українських земель в складі Російської імперії, бачить певні відмінності розвитку в Австро-Угорській імперії. Знайомиться з історичними пам'ятками в Києві, розповіді Володимира Антоновича про «матір городів руських» залишили глибокий слід в пам'яті молодого Шептицького. Його біографи вважають, що саме в Києві визріло рішення віддати себе служінню українському народові.

СТАНОВЛЕННЯ

8 лютого 1888 року Роман Шептицький взяв участь в загальній аудієнції у папи Лева XIII. Завдяки старання матері папа прийняв їхню сім'ю на приватній аудієнції, під час якої Роман просив благословення на те, щоб стати василіянином. Папа Лев XIII не забув про цей візит і пригадав собі його через 11 років.

Вже 27 квітня 1888 року Роман повернувся до Кракова, через три тижні здобув науковий ступінь доктора права. Далі події в його житті розвиваються дуже швидко. 29 червня 1888 року граф Ян та графиня Софія супроводили сина до Добромильського монастиря отців-василіян. 13 вересня 1888 року Роман склав чернечі обіти і прийняв ім'я Андрей. З жовтня 1888 року по червень 1891 року студіював філософію і теологію на університетських курсах в Кракові.

У червні 1891 року він супроводжував на Буковину французького прелата, де ознайомився з життям буковинських старовірів.

З 3 серпня до 4 жовтня Андрей Шептицький важко занедужав на тиф. 3 жовтня 1891 року лікувався в реабілітаційному курорті у Закопане, вже 17 травня 1892 року ієромонах Андрей повертається в Добромильський монастир.

11 серпня 1892 року брат Андрей склав вічні обіти у Кристинопільському монастирі (тепер – м. Червоноград Львівської області) а 3 вересня 1892 року єпископ Юліан Пелеш висвятив його на священика. Вже 11 вересня цього року ієромонах Андрей відслужив першу Божественну Літургію у родинному селі Прилбичі.

Упродовж 1892–1894 років Андрей Шептицький завершив богословські студії у Кракові, які були перервані його важкою недугою, одержавши наукові ступені доктора теології (богослов'я) та доктора філософії. В 1892–1896 рр. виконував служіння маґістра новиків (молодих ченців) у Добромильському монастирі. 20 липня 1896 року його призначено ігуменом монастиря Святого Онуфрія у Львові. Необхідно зазначити, що молодий ігумен і вчений предметно займається наукою в галузях історії релігії, філософії, економіки тощо. З 19 травня 1897 року разом з о. Платонідом Філясом починає видавати часопис «Місіонар» – місячник-бюлетень Апостольства молитви. В цей час (травень 1897 року) кардинал Сильвестр Сембратович призначив Андрея Шептицького візитатором Згромадження сестер-служебниць і всіх василіянських жіночих монастирів, він бере активну участь у реформах жіночих монаших спільнот. Впродовж 1898–1899 років викладає богослов'я у Кристинопільському монастирі.

СТАНІСЛАВСЬКА ЄПАРХІЯ: ПЕРШИЙ ІСПИТ

Дещо несподіваною для 34-річного молодого священика і вченого (професора) Андрея Шептицького була пропозиція кардинала Мечислава Ледоховського – очолити Станіславівську єпархію. Як свідчать деякі джерела, на які вказують о. Кирило Королевський, о. Андрей відмовився від єпископства. Важко сказати, чому? Можливо, через свою скромність. А можливо, вважав, що є достойніші за нього. Треба було втручання Лева XIII, який не забув Романа з часу приватної аудієнції 1888 року, на якій він привітав його бажання стати василіянином і засвідчив йому свою прихильність. Отримавши, очевидно, від Ледоховського, інформацію про відмову, Лев XIII надіслав отцеві Андрею категоричний наказ підкоритися.

Номінація від імператора відбулася 2 лютого 1899 року, але зацікавлена особа прийняла її лише згодом. До речі, згідно з Конкордатом 1885 року, єпископів імперії номінував віденський уряд, який пропонував кандидатури для папського затвердження, а папа давав канонічне призначення.

Отже, представлений Консисторії 19 червня 1899 року. Його єпископська хіротонія відбулася 17 вересня того ж року, а 20 вересня – інтронізація, а оскільки був затверджений на митрополичий престол 31 жовтня 1900 року, він провів лише чотирнадцять місяців на Станіславівському єпископському престолі.

На Станіславівщині перед молодим єпископом були складні завдання і важка праця. Адже на межі XIX–XX ст. в Галичині пожвавлюються національний рух, активно починають заявляти про себе політичні партії, політизується суспільне життя в краї. Церква поступово втрачає вплив на суспільство. Особливо небезпечним для Церкви був радикальний рух.

А якщо взяти до уваги складні соціально-економічні умови краю, послаблення культурно-просвітницького життя, засилля поляків в установах Австро-Угорської імперії, то все це обумовлювало складність завдань, які стояли перед третім Станіславівським єпископом (першим єпископом був Юліан Пелеш (1885–1891), другим – Юліан Куїловський (1891–1899)).

Буквально з перших днів діяльності єпископ Андрей Шептицький стає зрозумілим для своєї пастви і душею національного та культурного життя Галичини.

У першому Пастирському листі до вірних Станіславської єпархії, написаному в дні св. пророка Іллі, вражають непідкупною щирістю його слова про зв'язок єпископа з народом: «…скріпилася і освятилася між нами зв'язь спільної крови, спільного життя та спільної праці… Усю свою і вашу увагу хочу днесь звернути на тії невідрадні відносини у вашому дочасному житті. Отже, на ваше здоров'я, добробут, просвіту – і всі наші спільні інтереси». А взагалі у період єпископства у Станіславові, який тривав недовго, він написав до вірних шість послань, зокрема «До моїх любих гуцулів (гуцульською говіркою)».

Для ознайомлення зі станом єпархії владика Андрей проводив канонічні візитації своїх парохій. Зокрема, відвідав і Покуття – був у Коломийському деканаті в с. Воскресинці. 14–15 лютого 1900 р. відвідав українську гімназію в Коломиї. Побував у Снятинському деканаті – в селах Будилів та Олешків, у Тисменицькому (Марківці) тощо. Такі візитації стали приводом для обнови релігійного життя. До слова, Андрей Шептицький першим із вищих ієрархів Церкви почав використовувати народну мову у спілкуванні.

У Станіславові молодий єпископ заснував греко-католицьку семінарію, передавши капітулі (єпископська рада) 4000 примірників книжок із власної бібліотеки.

На його запрошення західноукраїнський художник Юліан Макаревич оздобив Станіславівську катедру фресками візантійського стилю. Він також подбав, щоб австрійський уряд виділив земельну ділянку і 300 тисяч корон для спорудження єпархіальної семінарії у Станіславові. Будівництво розпочалося, однак сам будинок був готовий лише 1907 року.

Серед благодійних справ, які організував Кир Андрей, були постійні відвідання в'язнів, які до того часу були покинені напризволяще. Він також відвідував школи і всюди, наскільки дозволяли прибутки, залишав грошову допомогу. Не залишав він поза увагою горян (гуцулів), неодноразово наголошуючи, що цей народ дуже розумний, обдарований у різьбярстві та виробах зі шкіри, але живе у своїх горах бідно, абсолютно відокремлено, хоч,

ПОДВИЖНИК ДУХУ, ВІРИ, ДЕРЖАВНИЦТВА

безперечно, має українське коріння. Єпископство Шептицького у Станіславові було плідним, але 4 травня 1900 року помер митрополит Юліан Куїловський і папа Лев XIII, який пильно відслідковував діяльність Кир Андрея, не залишив знову його без своєї уваги.

Андрею Шептицькому було 35 років. Він якраз очолював паломництво вірних до Рима. Під час аудієнції, яку мав з тієї нагоди 29 жовтня, папа сповістив, що його рекомендуватимуть на митрополичий престол. А вже 17 грудня 1900 року папа Лев XIII іменує єпископа Андрея Шептицького митрополитом Галицьким, архієпископом Львівським, єпископом Кам'янець-Подільським. Урочиста інтронізація Андрея Шептицького відбулося у Львові в соборі Святого Юра 17 січня 1901 року.

Релігійно-церковна діяльність Митрополита, його подвижницька праця у Львові оздоровила і зміцнила Греко-Католицьку Церкву. Його соціально-економічні заходи відповідали інтересам галичан, всіх українців, а культурно-просвітницька діяльність охоплювала всі сфери життя і була скерована на піднесення моралі й духовності, патріотизму українського народу.

В 1894 р. митрополит Андрей заснував Чин св. Теодора Студита під Скниловом, в Уневі. У Львові збудована його стараннями церква Андрія Первозванного, монастирі сестер-служебниць, василіянок (у Львові й Словіті), Згромадження сестер Пресвятої Родини, студиток, сестер милосердя святого Вінкентія, святого Йосифа, священномученика Йосафата.

У пастирській діяльності Митрополит дбав про галичан, котрих недоля вигнала на заробітки в Америку, Німеччину, Боснію та інші країни. Він домігся у Ватикані дозволу на утворення двох греко-католицьких єпископств у США, Канаді, вікаріату в Боснії.

В 1912 р. митрополит Андрей на Євхаристійному конґресі у Відні виголосив промову, де звернув увагу широкого світу на красу і велич слов'янського богослужіння та обряду. Дуже багато сил та енерґії віддавав Митрополит культурно-просвітницькому, гуманітарному, економічному, соціальному, політичному напрямкам роботи.

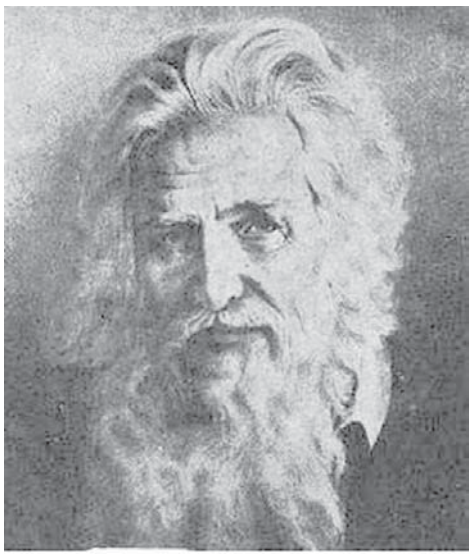
Як вказує єпископ-помічник Самбірсько-Дрогобицької єпархії Ярослав (Приріз), душпастирська праця Митрополита не обмежувалася молитвою, богослужінням і провідництвом, або внутрішньоцерковним життям, а була також соціальною. В пастирському посланні митрополита Андрея до духовенства «Молитвослов і Святе Письмо» є такі слова: «Можна сказати, що Молитвослов треба духом співати (...), під слова молитви підсувати всі потреби своєї душі та своєї родини, і громади, і села, і цілого народу, і цілої Церкви, згадувати про недужих, убогих, безробітних і тих, що терплять, що живуть у грісі, про таких, що сповідаються, про тих, що слухають його проповіді...»

Митрополит не стояв осторонь соціально-побутових проблем. З цього приводу він писав у своєму пастирському посланні до духовенства та вірних щодо переслідування Церкви і з пересторогою перед безбожністю у 1932 р.:

«А у нас потрясення економічної кризи знищили і далі нищать стан рільників. Стан ремісників, що так тісно зв'язаний зі станом рільничим, терпить тяжкий недостаток. Інтеліґенція не має з чого жити. Люди, колись заможні, доведені до недостатку. Молодіж, що школи скінчила, літами чекає заняття і не може удержатися по скінченню найліпших шкіл і при найліпшій праці. Усі інституції загального добра хитаються, загроженні цілковитою руїною, а у всіх краях, може, не ліпше, як у нас: така сама біда». Хіба не актуально звучать ці слова сьогодні, коли український народ в умовах аґресії, війни переживає не найкращі часи, намагається подолати економічну, фінансову кризу.

Митрополит Андрей у важкі часи, в умовах панування Австро-Угорської імперії, засилля Польщі, Російської окупації, а згодом комуно-більшовицького режиму, не тільки молився, проповідував і говорив. Він діяв і вимагав цього від усіх, хто повинен служити своєму народові. Він твердив: «Такої мови ви напевно не сподівалися від мене. Бо чи ж я лікар, чи хлібороб, чи політик, щоб говорити про здоров'я, добробут чи просвіту? Ні! Я справді не лікар, ні хлібороб, ні політик! Я – ваш Батько».

Він щороку за свої кошти утримував бідних юнаків і дівчат, даючи їм найрізноманітнішу освіту, найбільш здібних відправляв на навчання до університетів світової слави – до Інсбрука, Фрайбурга, Відня, Рима, Парижа.

«Духовний глава українського народу», «будівничий нації», «князь української Церкви», «український Мойсей» – такими високими словами нарекли митрополита Андрея Шептицького історики, які наголошували на його винятковій ролі, жертовності в національно-історичній ситуації.

ВІН ОПІКУВАВСЯ ВСІМ

Важко назвати котрусь із галузей тодішнього життя українських земель, до якої не мав би стосунку А. Шептицький. Взяти хоча б економіку. Він мав безпосереднє відношення до відродження Західної України наприкінці XIX й на початку XX століття. Шептицький власним прикладом показував важливість участі духовенства в усіх сферах громадського життя. В 1904 році він звернувся до духовенства з окремим посланням «О квестії соціальній», де читаємо: «Рішуче фальшивим єсть напрям занедбування сторони суспільно-економічної: Церква тих речей дочасних і матеріальних не занедбує... Священик, що навіть на бажання парафіян не хоче утворити читальні, склепику, шпихліра громадського... і всім подібним установам єсть противний, не відповідає своєму становищу...»

З ініціативи і розпорядження А. Шептицького господарський адміністратор, священик-економ Тит Войнаровський від польських дідичів у Снятинщині, Коломийщині, Городенщині, Станіславівщині та Львівщині викупив і розділив між селян понад 40 000 морґів землі. У 1909 році було організоване окреме парцеляційне товариство «Земля», а через рік – «Земельний банк гіпотечний» у Львові... акції того банку викупило українське духовенство, а суму основного капіталу, якої бракувало, доповнив Митрополит. А. Шептицький урятував згаданий банк від ліквідації за польської окупації, коли треба було зложити 5 мільйонів польських злотих акційного капіталу.

А. Шептицький – фундатор першої української фахової господарської школи в Західній Україні. Він подарував свій великий фільварок у Милуванні Товмацького повіту (нині – Тисменицький район) «Просвіті», де й було організовано 1910 року рільничу школу. В розпорядження школи було надано не лише приміщення для навчання, а й господарські будинки, сільськогосподарські знаряддя й машини, поля, стави, пасіки, худоба, птахи. До речі, школа проіснувала аж до 1939 р., вона дала чимало добрих спеціалістів, по суті, народила для Галичини цілу верству, названу сільською інтеліґенцією.

Шептицький заснував і утримував своїм коштом у Львові популярну в масах «Народну лічницю». Це була єдина українська лікарня в місті.

А в Янівському передмісті митрополит Андрей Шептицький дав будинок і медичне обладнання для жіночого медичного закладу, що мав назву «Порадня матерів».

БЛАГОДІЙНИЦТВО

Суттєвою була матеріальна і духовна підтримка Митрополита господарському товариству «Сільський господар», філії якого працювали з часів Австро-Угорщини і практично до кінця 30-их рр. XX століття. Їх здебільшого очолювали священики. Заслуговувала на увагу діяльність товариства «Сільський господар» на Коломийщині під керівництвом Володимира Кобринського, який був почесним членом Головної Ради товариства у Львові і куратором маєткушколи «Сільського господаря» в Коршеві. Тут товариство проводило різні сільськогосподарські курси крайового чи окружного характеру. І тут фундатором цієї школи був митрополит Андрей Шептицький, що закупив маєток Коршівського поміщика, поляка, землю розпарцелював (розділив для особистих господарств) між коршівських селян, а осередок-двір подарував для товариства «Сільський господар». Не стояли осторонь діяльності цієї школи сенаторка Олена Кисілевська, видаючи окремий часопис для сільських жінок «Жіноча воля», а також згаданий вже о.-мітрат Тит Войнаровський, колишній парох села Балинці, потім – голова філії «Сільський господар», а пізніше – голова Крайового господарського товариства «Сільський господар» у Львові.

1917 року було засновано фонд митрополита Андрея Шептицького для українських сиріт, а ще раніше відкрилися ним раніше засновані сиротинець, бурса й притулок для вбогих. На сиротниці він загалом витратив більше 1 мільйона доларів. Нам би нині таких благодійників...

1918 року запрацювала благодійна інституція, що називалася «Захист імені Митрополита Шептицького для сиріт у Львові». Митрополит Андрей Шептицький був її першим президентом, фундатором, добродієм. Завдяки йому це колективне благодійне товариство придбало майно у Богородчанському повіті, а також 3670 морґів лісу за чотири мільйони крон (сам Шептицький покрив три мільйони). Через два роки по заснуванні Митрополит долучив для «Захисту...» ще 232 морґи орної землі у Зарваниці і заснував там хліборобсько-реміснича школу. Це товариство зі своїх прибутків утримувало у Львові по вул. Потоцького сиротинець, де виховувались майже півтори сотні знедолених дітей.

Найбільш вагомим культурним досягненням мецената Шептицького став Український національний музей у Львові, заснований 1905 року (спочатку як церковний музей, згодом перейменований у Національний музей імені Митрополита А. Шептицького). За кошти Андрея Шептицького придбано будівлю, в якій розмістилася художня школа О. Новаківського, а також майстерні М. Сосенка та О. Куриласа. Він також надавав стипендії молодим українським митцям для здобуття художньої освіти в найкращих навчальних закладах Європи.

НАЙВИДАТНІШИЙ СИН

До речі, історики національної культури стверджують: якби навіть Митрополит не звершив нічого, окрім музею, його ім'я все одно було б уписане в реєстр найвидатніших синів України. До появи цього музею Західна Україна не мала жодного помітного зібрання експонатів національної культури, аби його справді можна було назвати музеєм.

П'ятнадцять тисяч експонатів (ікони, іконостаси, картини, килими, златоглави, вишивки, книжки, грамоти, літописи, зброя...) – це було авторитетним свідченням повноцінності нації, збереження її історичного минулого. На заснування музею Шептицький дав не тільки два мільйони довоєнних корон, які пішли для закупівлі будинку, його реконструкцію і утримання. Він також передав для музею велику кількість ікон, картин та інших експонатів зі своєї особистої колекції. Слідом за цим музеєм з'явилися музей Товариства імені Шевченка та музей «Просвіти». Є історичні документи, відомості, що митрополит Андрей допомагав у створенні інших музеїв, він 1933 року через сенаторку О. Кисілевську, посла І. Чукура і Й. Кобринського для Народного музею імені Йосафата Кобринського в Коломиї передав деякі експонати.

Заходами комісії охорони природи при НТШ Митрополит дав розпорядження утворити на землях Львівської митрополії заповідник кедрових лісів на горі Яйко, що біля Підлютого, та заповідник степової рослинності біля Чортової Гори (Пуків на Рогатинщині). Це були одні з перших природних заповідників у Західній Україні. Він також сприяв відкриттю курортів (наприклад, у с. Черче на Рогатинщині).

ОСВІТА І «ПРОСВІТА»

Заслуговує на увагу діяльність митрополита Андрея Шептицького у розвитку вищої школи, захисті прав студентів. Закінчивши докторські студії в університетах Кракова, Вроцлава, Мюнхена та Відня, він добре розумів надзвичайну вагу вищої освіти і мріяв про те, щоб у Львові створити Український католицький університет. Коли польська влада цього йому не дозволила, він не склав рук, а як перший крок до майбутнього університету створив Греко-католицьку богословську академію у Львові, призначивши ректором о. д-ра Йосифа Сліпого. Митрополит підтримував діяльність українських культурно-просвітницьких товариств «Просвіта», «Рідна школа», «Сільський господар». УГКЦ створила мережу молодіжних організацій і жіночих товариств.

Пастирське слово Митрополита зміцнювало віру людей, формувало національну свідомість і патріотизм. Його політична діяльність з початку єпископства мала виражене українське державне спрямування. Він був послом галицького сейму і членом палати у Відні. Всі важливі політичні події в українському суспільстві Галичини консультував Митрополит. Часто брав участь у політичних акціях: протестував проти переслідування українських студентів Львівського університету, очолив делеґацію до цісаря з вимогами рівних прав українців в Австро-Угорській монархії. В 1903 р. приєднався до бойкоту з українськими депутатами Галицького сейму.

Найбільшим політичним досягненням А. Шептицького стала домовленість з польською стороною в 1914 році про виборчу реформу, яка б збільшила політичне представництво українців у Галицькому сеймі. Здійснити її перешкодила війна. А взагалі загальна позиція Митрополита у політичних справах була такою: закликав духовенство не вв'язуватися в політику. Та сам був депутатом Віденського парламенту і Галицького сейму (пожиттєво), членом Верховної палати, або Палати панів. Щоправда, в стінах обох цих закладів до 1914 року з'явився лише двічі, обидва рази виступав не на політичні, а на теми просвітництва. І все-таки його політична діяльність заслуговує визнання його як справжнього державного мужа, який представляв перед усім світом п'ятимільйонне українське населення Західної України, яке прагло державного життя.

ЗНАКОВА ПОСТАТЬ

Митрополит Андрей Шептицький – велика знакова постать в історії Української Греко-Католицької Церкви. Впродовж життя він намагався консолідувати український народ, прагнув до єдності в Церкві, до єдності у вірі. Його пастирська діяльність була спрямована на культурне відродження і формування національної державності. Це людина світової величі, яка поєднує нас в одну християнську родину. На порозі вічності він пророче сказав: «Наша Церква буде знищена, розгромлена більшовиками. Але держіться, не відступайте від віри, від святої Католицької Церкви. Вона буде гарнішою, величавішою від давньої та буде обнімати цілий наш народ. Україна звільниться від свого упадку та стане державою могутньою, з'єднаною, величавою, яка буде дорівнюватися другим високорозвиненим державам. Мир, добробут, щастя, висока культура, взаємна любов і згода будуть панувати в ній».

Похорон вірного сина України, глави УГКЦ, у зайнятому радянськими військами Львові перетворився на ґрандіозну маніфестацію. Тисячі людей ішли нескінченним потоком, щоб попрощатися з улюбленим Митрополитом. Молилися, плакали, в домовину клали картки з написаними проханнями. Вірили, що й після смерті своєї він не покине їх, не втратить духовної сили й далі молитиме за нас Господа.

Роль митрополита Андрея Шептицького в розвитку соціально-економічного та культурно-просвітницького життя українців безмірно велика. Ті завдання, які ставив митрополит Андрей у побудові громадянського суспільства, ще не виконані. А сама методологія позитивного суспільного творення – солідаризм в сім'ї, громаді, нації, Церкві, яку запропонував Андрей Шептицький і яка визнана всіма богословами, багатьма вченими світу залишається актуальною і сьогодні.

Відзначення 150-річчя народження митрополита Андрея Шептицького та 25-ліття виходу Української Греко-Католицької Церкви з підпілля повинні стати важливим імпульсом для державних структур, Церкви, політичних, громадських організацій у розвитку науки, книговидавництва, бібліографії, документального і художнього кіно, філателії, нумізматики, монументального мистецтва, створення музеїв, експозицій проведення ювілейних урочистостей, академій, науково-теоретичних конференцій на державному рівні з ушанування величної постаті української нації та історії. А щодо дій кожного з нас, то пам'ятаймо його настанову: «Не потоком шумних і галасливих фраз, а тихою невтомною працею любіть Україну!»

Василь ГЛАГОЛЮК,
кандидат історичних наук,
голова Коломийського міськрайонного об'єднання «Просвіта» ім. Т. Шевченка

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Івано-Франківські обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка щиросердечно вітають вельмишановну

Надію ІВАСИК,

члена Правління і Ради міського товариства, громадсько-культурну діячку, славну просвітянку, берегиню українського роду з днем народження!

Своєю багаторічною плідною працею на благородній культурно-просвітницькій ниві, діяльною участю у важливих громадсько-політичних заходах, багатогранною діяльністю на царині товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, своєю людською щедрістю Ви зробили й робите значний особистий внесок у процеси духовного відродження України, національної свідомості й патріотизму наших краян.

Щиро бажаємо Вам міцного здоров'я, творчої наснаги, доброї долі, родинного щастя і многих благословенних літ!

Голова ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь БОЙКО,
відповідальний секретар ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Наталія СИНИЦЯ

НА ТОМУ СТОЮ

БЕРЕЖІМ МОВНЕ БАГАТСТВО

Совєтська влада в Україні не терпіла української мови й вигадувала різні заковики, щоб упослідити її і всякими правдами й неправдами викорінити з неї український дух, заміняючи українську лексику лексикою «старшого брата».

Українська мова має свої неповторні риси, які відрізняють її від мови московської. І це не давало спати московським фанатикам «руского міра», які керували інтернаціональною нібито совєтською владою і обстоювали ідею «злиття мов».

Наша мова з давніх-давен практикувала такі вислови, як «людська постать», «людське тіло», «людські кості», «людська кров», «людський гурт», «людська мова», «людське око», «людський рід». Прикметник «людський» – короткий і краще притирається до іменників. Легше сказати «людська постать», ніж «постать людини», «людська рука», ніж «рука людини».

Росіяни ж замість прикметника «людський» практикували форму родового відмінка від слова «человек»: «фигура человека», «тело человека», «рука человека», то фанатики злиття мов стали заводити в українській мові форми «постать людини», «тіло людини», «рука людини»...

Під цю заміну потрапила і наша форма «людські права», яку в СССР замінили на «права людини». І ця антиукраїнська сталінська підміна стала нормою для сучасної мови Незалежної України.

Старше покоління, яке знало українську українську мову, відійшло у засвіти. Молодому поколінню важко розібратися в антиукраїнських комбінаціях з нашою мовою. Тим більше, що старі совєтські кадри горою стоять за сталінську українську мову. Вони вигадують якусь «діаспорну мову», яка нібито неукраїнська. У діаспорі є заскоки, але попри це, діаспора зберегла риси справжньої української мови, хоч під тиском материкової України, діаспора й собі копіює сталінську українську мову.

Але активістам-оборонцям людських прав варто зацікавитися питаннями мови, бо до людських прав належить і право на неспотворену рідну мову. Перелицьовуючи українську мову на московський лад, Кремль позбавляв українців рідної мови, яку треба боронити саме оборонцям людських прав. І починати цей захист треба з правової термінології. Термін «людські права» відбиває українську модель творення лексичних пар із прикметником «людський». Наведу цитати з класиків, які вживали саме цю модель словотворення:

«Забачила вдалині постать людську – це дід ішов та співав» (Марко Вовчок). Російськомовці кажуть «фигура человека».

«Греки... перші досконало вивчили форми людського тіла» (О. Корнійчук). Росіянин скаже «тело человека».

Там, де росіяни кажуть «Здесь не ступала нога человека», українці скажуть: «Тут не ступала людська нога».

Ці приклади наочно свідчать, що російській парі «права человека», у нашій мові відповідає пара «людські права» і саме цю форму слід вживати українцям.

Практикуймо українську, а не сталінську українську мову!

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ПОСВЯТОЧНЕ

ДЗВОНЯТЬ ДЗВОНИ У КАРПАТАХ, ЩО ВЕЛИКЕ ВСІМ НАМ СВЯТО

Дзвонять дзвони у Карпатах,
Що велике всім нам свято.
Відчиняймо ворітонька,
Гостоньків вітаймо!
«Христос воскрес» разом з нами
Усі заспіваймо!

Ось так під музику дзвонів запросили ведучі Великодніх забав у НД «Просвіта» Настя Гаріджук і Станіслав Павлів маєво нашого українського люду у вишиванках, віночках, різних українських строях, прикрашеними калиною, маками, соняшниками, мережками... Зі святковим вітанням виступив заступник голови обласної «Просвіти» Дмитро Захарук.

А ось спішить на свято маленька Софійка Бойко з мамою, а за нею – ціла родина: братик Назарчик, бабуся Людмила і дідусь Ромик, як вона його називає. З ними – двоюрідна сестричка Діаночка з мамою, татком і тіткою Лесею. Всі йдуть дивитися, як вона читатиме святкові вірші, співатиме й водитиме гаївки, веснянки зі своїми друзями з дитячого садочка «Пізнайко». Бо старанно готували їх до Великодніх свят музичні керівники Ірина Романовська та Ірина Ткачук. У барвистому вбранні ведуть своїх вихованців на Великодні забави керівники Центру дитячої та юнацької творчості Тарас Гедзик, Любов Харебіна, Уляна Дуридівка і Тетяна Шевцова. Пізніше їхні виступи тепло вітали глядачі. А їх було направду стільки, що яблуку було ніде впасти, – більш як триста. Постійні глядачі вже знають, що такі забави у НД «Просвіта» проходять дуже цікаво і змістовно. Адже тут тільки раз в рік виводять гаївки, веснянки, бавляться ремінця та в інші ігри...

Колись, коли закінчувались осінні польові роботи й наставали довгі зимові вечори, дівчата і жінки сходились на вечорниці, вишивали нове вбрання на Великодні свята. Тепер це вміння продемонструвала Анна Сенів, яка за зиму вишила обнови собі, чоловікові та сину. З захопленням розглядали роботи і слухали досвідчену вишивальницю, просвітянку Марію Турчин. Особливо привернуло увагу панно «Чорна рілля ізорана», присвячене нинішнім подіям в Україні.

Щороку у Великодніх забавах, а це вже шостий рік вони проходять у НД «Просвіта», активну участь бере членство обласної організації «Жіноча громада». Цього разу вони прийшли з новими гаївками: «Повилися огірочки», «Вію вінець», «Великий день нам настав», «Ой на горі дуб криластий», «Ой зозуле, зозуленько». Привернули увагу духовні пісні вихованців Клубу обдарованих дітей обласної «Просвіти» Мар'яни Королюк, Вікторії Бриндзей, Володимира Гринишина та вокального ансамблю «Квіти ромену».

Христос воскрес! Христос воскрес!
Сама природа з торжеством вітає.
І лине пісня Божа із небес –
Христове Воскресіння всіх єднає!

Величаво зі сцени звучав тропар Великодня «Христос воскрес» у виконанні хору церкви Матері Божої Неустанної Помочі.

Побували на Великодніх забавах і святкували разом з краянами студенти із США (штат Мічіган) Джуда Окечукву, прадід якого з Нігерії, Евтім Ілієв з Туреччини, Таммам Абухайфа з Йорданії, яких організувала голова просвітянського осередку ІФ МО ВУТ «Просвіта» Марія Гуцол. Разом з нашими студентами й викладачами Національного медичного університету вони не тільки споглядали Великодні забави, а й малювали писанки, читали українською вірші, що радо сприймалось в залі. З ними малювала разом з мамою п'ятирічна Яночка Родчин, яких вчила майстриня Іванна Равлюк.

Найкращі вірші зі своєї книжечки «Золота пасха», яка демонструвалася на Міжнародній книжковій виставці у Ляйпцигу, прочитала дитяча поетеса Віра Багірова.

Про прихід весни, яка несе сподівання на припинення війни, співали дівчатка з вокального ансамблю «Сопілонька». У його складі співає маленька Ліза Шевцова з Донбасу і дуже хоче, щоб це сталося, і щоб разом з природою ожила наша Україна.

Дзвонять дзвони аж до моря –
Не буде недоля-горе,
І задзвонять золотії
Дзвони волі у Софії...

Михайлина БОДНАР

ВАРТО ЗНАТИ

СЛОВО ПРО МЕДОВУ ВОДУ, або ХТО П'Є ВОДУ МЕДОВУ, У ТОГО ЖИТТЯ ЗДОРОВЕ

Апітерапевти і пасічники останнім часом уточнюють свої рекомендації щодо вживання медової води.

Як правило, медову воду рекомендували вживати вранці, відразу після того, як прокинулись (за чверть години до вживання їжі), та щоб мед розчинявся звечора.

Тепер рекомендують мед розчиняти перед вживанням, а перед тим як медову воду випити, треба спожити склянку звичайної води. Не треба також боятися вживати воду перед сном – вона бореться з набряками, оскільки дає перепочинок ниркам. Фундаментальна рекомендація (правило) – вживати свіжу воду, це вкрай потрібно!

Саме свіжа вода потрібна нашому тілу, оскільки вона природна. Свіжа вода – це будь-яка вода для пиття без газу, що стоїть в аптеці, крамницях, на ринку, в скляній і пластиковій тарі, чи вода з крану, очищена через фільтр.

Вода після кип'ятіння – це нежива вода, яка затримується в нашому тілі й призводить до набряків.

Отримати медову воду легко: в склянку води потрібно додати столову ложку меду. Обов'язково ретельно розмішати й одразу випити. Адже свої властивості вона зберігає тільки 20 хвилин від моменту приготування. Потім стає звичайною рідкою їжею, й запастися нею на запас марна справа.

Насамперед треба визначитися із сортом меду. Обирайте той мед, який вам найбільше до смаку.

Яка ж дія медової води?

1. Допомагає при травленні їжі, усуває неврози.

2. Налагоджує біополе людини. Рівень біополя тим більший, чим більша фортеця імунної системи, а на стан нашого імунітету впливає здоров'я дванадцятипалої кишки. Основа біополя міститься в ділянці дванадцятипалої кишки. Біополе – зона комфорту.

3. Служить речовиною проти паразитів. Усі паразити, які живуть всередині травного тракту, не переносять жовтого кольору.

4. Має антибактеріальні, противірусні, протигрибкові, протиглистні властивості тощо.

5. Прискорює травлення в кишечнику, а також прибирає калові камені. Якщо перетравлена їжа затримується в організмі більш як належить, то її розпад провокує інтоксикацію організму, спричиняє нудоту, нездужання, запаморочення.

6. Налагоджує функціонування товстого кишечника, ставить заслін виникненню дисбактеріозу.

7. Допомагає одужати під час затяжних застуд і ГРВІ. Разом із медовою водою з організму виводяться шкідливі речовини.

8. Вживання меду допомагає лікувати застуджене горло і є гарною профілактикою від застудних захворювань. Він має бактерицидні властивості й пригнічує патогенні організми, які розмножуються в горлі під час застуди.

9. Допомагає подолати енурез у дітей. Мед має гігроскопічні властивості, він вбирає в себе воду, даючи відпочити під час сну ниркам і сечовому міхуру.

Подав ***Михайло РУДКОВСЬКИЙ***

МОЛОДІЖНИЙ ВЕЛИКДЕНЬ У «ДЕМ'ЯНОВОМУ ЛАЗІ»

На другий день Великодніх свят, в «поливаний понеділок», до меморіального комплексу «Дем'янів Лаз» на велосипедах прибула велика група учнів з Української гімназії № 1, щоб започаткувати новий проект – «Молодіжний Великдень в Дем'яновому Лазі». Ідея, подана учасниками гімназійного «Пласту» на чолі зі своїм вихователем, вчителем історії Володимиром Половським, знайшла підтримку керівництва музею і керівника Громадянського корпусу полку «Азов» Сергія Сивачука.

Розпочався захід з велосипедної мандрівки місцями боїв підрозділів тактичного відтинку УПА «Чорний ліс» під командою полковника Василя Андрусяка в околицях села Рибне Тисменицького району. Близько 16 години учасники прибули до меморіального комплексу жертвам комуністичного терору. Завідувач музею розповів гімназистам про страшні злочини, які скоювали московські «визволителі» у 1939–1941 роках в Західній Україні, знищивши сотні тисяч наших краян, в тому числі жінок і дітей. Він наголосив, що сьогоднішнє кремлівське керівництво, розпочавши війну проти України в Криму і на Донбасі, чинить такі ж криваві злочини, як і в часи сталінського комуністичного терору.

Далі учасники проекту помолилися за всіх українців, що віддали свої життя в боротьбі за незалежну і демократичну Українську державу.

Була підтримана ідея звернення до гімназистів молодших класів долучитися до велопробігу «Дорогами пам'яті», присвяченого вшануванню героїв боротьби за незалежність України від московського ярма і жертв комуністичного терору в Західній Україні 1939–1941 років, який вдруге пройде 8 травня за маршрутом «МК «Дем'янів Лаз» – пам'ятник борцям за волю України с. Пасічна – вул. Страчених націоналістів – Вічевий майдан – Меморіальний цвинтар – вул. А. Мельника – вул. А. Сахарова – вул. Є. Коновальця – вул. С. Бандери – м. Тисмениця – місце масового знищення українців біля с. Пшеничники. Надалі планується продовжити географію велопробігу до с-ща Єзупіль, де зараз тривають розкопки на місці ще одного масового знищення українських патріотів катами НКВД.

Далі хлопці та дівчата, за давньою українською традицією, поливали один одного цілющою джерельною водою, проходячи своєрідний обряд очищення, якому вже не одна тисяча років. Громадянський корпус полку «Азов» допоміг в організації чаювання гарячим настоєм з карпатських трав і подарував всім учасникам буклети і календарі цього уславленого підрозділу. Підкріпившись, молодші гімназисти під керівництвом своїх старших друзів з «Пласту» провели цікавий фестиваль інсценування українських народних казок, зокрема: «Колобка», «Ріпки», «Курочки Ряби», «Коти-горошка» і складеної ними «Казочки про дівчинку Яру», а також провели теренову гру. На завершення чудово проведеного дня школярі разом з монахинями Згромадження сестер Пресвятої Богородиці на чолі з ігуменею, сестрою Терезою, мали змогу помолитися в меморіальній каплиці й оглянути експозицію музею. Ось так пройшов молодіжний Великдень в «Дем'яновому Лазі».

Михайло ФРЕЇК,
завідувач МК «Дем'янів Лаз»

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

ПИЛИП

Із далекої грецької землі примандрувало до нас ім'я *Пилип.* Народилося воно з двох грецьких слів: *філео* (люблю) та *гіппос* (кінь). *Пилип (Філіп),* отож, означає в українському перекладі «той, що любить коні», «любитель коней». Двояке написання цього імені – *Пилип* та *Філіп* – виникло внаслідок того, що грецьке «Ph» на Сході, зокрема у Візантії, а згодом і в Київській державі, читалося як «п», але на Заході, в романських країнах, – як «ф».

Родичами імені *Пилип,* як це не дивно, є такі надто абстрактні терміни, як *філософія* та *філологія,* а також *бібліофіл* та *філателія,* а з іншого боку – *іподром* та *гіпопотам.* У кожному з них є частина слів *філео* або *гіппос* (у формі «іп»).

Ім'я Пилип, надто у своїй пестливій формі, досить приємне, м'яке й ніжне (пригадаймо хоча б назву популярного оповідання А. Головка «Пилипко»).

Пилипенко, Пилипів, Пилипчук, Пилипченко, Філіповський (від назви поселення), *Філіппі* (цю італійську форму найменння носив колись як псевдонім і геніальний український співак Олександр Мишуга) – такий неповний вивідок прізвищ – родичів згаданого імені.